A pályaválasztók ellen szurkoltam...

Vizsga... Mindenki sötét öltönnyel és fehér blúzzal asszociálja ezt a szót, no meg az áttanult éjszakákkal, ideges folyosói toporgással. Mert ez utóbbi alól semmi sem mentesít. Sem a biztos tudás, sem a minden mindegy filozófia. No, de nézzük csak, hogyan alakult a tanár-diák antagonisztikus ellentét az elmúlt hetekben, hónapokban. Kezdjük hát a körsétát!

A harmadéves gyógyszerészek gyógynövény- és drogismeret tudását dr. Szendrei Kálmán adjunktus tette —, hogy a szakmánál maradjunk — patika mérlegre. Huszka József feleletét elégségessel jutalmazta. Az idézőjel ezúttal mellőzendő, mert a megjutalmazott folyosón várakozó társai is hallották azt a felszabadult sóhajt, amely az enyhén kopaszodó fiú melléből szakadt ki, az érdemjegy hallatán.

— Sajnos, nem jutott idő az ismétlésre, azonkívül fáradt is vagyok. Ez volt az utolsó vizsgám — mentegetődzött, de azért látszott rajta, hogy nagyon is elégedett. A következő vizsgázót, Mogyorósi Klárát, láthatóan megviselte kollegája mérsékelt szereplése. Falfehéren tette le az asztalunkra az 5. tételt, s az első szavakat csupán artikulálta. A kezdeti bizonytalankodás után azonban pontos meghatározást hallhattunk az erdei mályváról.

— A tételekben egy történeti kérdés és egy általános kérdés szerepel. A hallgatóknak ezenkívül a nomenklatúrai ismereteikről is számot kell adniok. Az általános kérdések a legnagyobb nehézségi fokúak, hiszen egy-egy gyógynövény rövid leírásán kívül azok hatóanyagát, s a velük kapcsolatos vizsgálatokat is ismerni kell. Ez pedig a botanika és a szerves kémia biztos ismeretét feltételezi — tájékoztatott Szendrei adjunktus.

A további „mérések" pontossága érdekében a folyosón váltottam néhány szót riportalanyommal.

— Nagyon örülök a közepesnek. Napi 10—12 órát tanultam, és ... és nagyon fáradt vagyok.

Nem zavartam tovább, sok sikert kívántam a hátralevő élettani kollokviumához.

Az Állam- és Jogtudományi Kar Állam- és Jogelméleti tanszékén dr. Papp Ignác docens szobájába kértem bebocsátást. Itt az I. éves esti tagozatos hallgatók vizsgáztak a Bevezetés az állam- és jogtudományba című tárgyból. Czikó Mihály, a Szegedi Fonalfeldolgozó Vállalat raktári munkása a páros- és monogám család szokásnormái című témakör nehézségeivel birkózott. A küzdelem végeredménye: közepes. Miközben indexébe került az érdemjegy, dr. Papp Ignác sűrű fejcsóválások közepette jegyezte meg:

— Elégedetlen vagyok a hallgatók felkészültségével, a mai napon csupán Busa kollegina feleletével voltam elégedett —

Busa Éva, a JATE Pénzügyi Osztályának adminisztrátora, örömtől sugárzó arccal újságolta:

— Évközben is sokat forgattam a jegyzetfüzetemeit, ilyenkor, vizsgaidőszakban pedig úgyszólván egész nap tanulok —

Íme, a siker csalhatatlan receptje!...

A Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Fizika tanszékén dr. Czimer László docens „szenvedte" leendő kollegái baklövéseit. S hogy ezen a napon különösen sokat hibáztak az I. éves fizika-matematika szakos hallgatók, annak ékes bizonyítéka az a fekete listának is beillő papírszelet, amelyen az aznapi eredmények éktelenkedtek. Sebtében összeszámoltam; 5 elégséges, 3 elégtelen, és mindössze 1 közepes eredmény született a január 22-i mechanika vizsgán. E cseppet sem bíztató előzmények után következett Dalosi Anna. A második kérdés sikeres megválaszolása után csupán az volt a kérdéses, hogy jó vagy jeles kerül-e indexébe. Ahogy meg tudtam állapítani, megérdemelten kapta a legjobb osztályzatot. Bár több mint tíz éve viaskodtam változó szerencsével Newton törvényeivel, mégis úgy éreztem, hogy a munka fogalmát, annak egységét, és a munkavégzés különböző eseteit pontosan határozta meg riportalanyom. Tudniillik, egész idő alatt feszülten figyeltem Czimer docens arcjátékát, és az, e kérdés megválaszolásakor, csupa derű volt.

— Az utóbbi években — kommentálta az aznapi gyenge vizsgaeredményeket — nagy visszaesés tapasztalható tanszékünkön. A teszt-módszerek térhódítása következtében az írásbeliség felé tolódott el az oktatás és a számonkérés. Ennek pedig az lett a következménye, hogy a hallgatók nem tudják megfelelően visszaadni gondolataikat. Ez pedig, a jövő pedagógusairól lévén szó, aggasztó. Nálunk a tanszéken, az oktatás során hangsúlyozott szerepet kap az előadókészség fejlesztése.

A szerkesztőségben mérleget vontam. No, nézzük csak, hogy szurkoltam a hallgatóknak? Íme az eredménysor: elégséges, közepes, közepes, jeles, jeles. Nézd csak, a végére egész feljavultunk. És hogy elfáradtam!

THÉKES ISTVÁN

ZH. (Fotó: Goldschmied József)

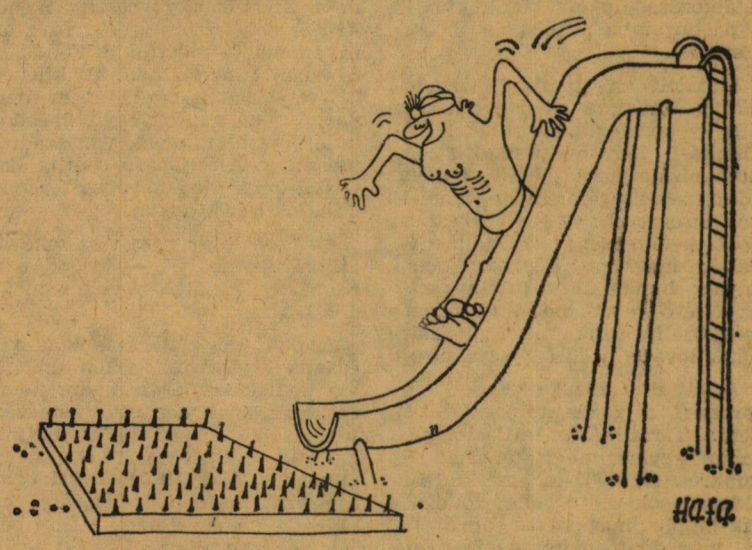

Fakír diák a vizsgaporondon... (Hevesi Ferenc karikatúrája)

Egy pálya üzenete

A baráti fogadtatás a vendégnek szólt. A megfontolt, őszinte válaszokra elsősorban az újságíró-fül figyelt. S nem utolsósorban a sokat tapasztalt pedagógus beszélgetett egy leendő tanárral. Vendéglátóm *Hámori Ede*, négy évtizedet töltött a tanári pályán. Nagy utat tett meg. A múlt rendszer féldíjas szellemi inségmunkásából később iskolaigazgató lett. Megjárta „a hadak útját" is, Voronyezsig. Röviddel hazakerülése után, 1948-ban került az Árpád-téri általánosba, ahol rögtön megszervezte az úttörő mozgalmat. Pedagógus volt akkor is, amikor éppen nem a katedrán állt, hanem tanácson dolgozott. 1959-ben nevezték ki a JATE Ságvári Endre Gyakorló Általános Iskolája igazgatójává. Nyugdíjazásáig e tisztében meg is maradt. 1973-ban a Munka Érdemrend ezüst fokozatát adományozták neki. Az ő szavai járnak az eszemben, amikor erről a kitüntetésről nem úgy beszélek, hogy az valami megrögzött újságírói fogás szerint — elnézést a kifejezésért, — mintegy slusszpoén legyen.

Hámori Edében nincs egy csepp álszerénység sem: „Becsülettel végeztem mindig a munkámat" — mondta és váltig erősítette, azt nála jobban senki nem tudhatja, hogy ez az eredmény a kollektívát dicséri, amelyet sikerült maga mellé állítania. Az ő tantestületének fő érdeme, hogy a jelöltek legnagyobb része a tanári pályán marad. — Az első szempont a mi iskolánkban mindig az volt; gyakorlati munkára, a pálya iránti szeretetre és a gyerekek szeretetére vezetni a jelölteket.

A „kis Ságváriban" az ő vezetése alatt nyolc év óta nincs bukás. A nyolc osztályt minden tanuló megfelelő eredménnyel elvégzi. Megjegyezte, hogy ez a lényegesen jobb tanulói összetételtől is függ, összehasonlítva azokkal az iskolákkal, ahol korábban ő is tanított, az úgynevezett perifériás iskolákkal. „Az itt dolgozó kollégák munkája ezért is nehezebb. Én mindenkor nagy elismeréssel adózom a külvárosi iskolák pedagógusainak. A mi iskolánkban sok a kiváló tanár. Hiszen folytonosan reflektorfényben állnak; gyakorló iskoláról lévén szó, rutinos, jó pedagógusokat kell alkalmaznunk, akiknek szívügye: a gyerekek és a jelöltek viszonyának alakítása. A tanárjelölt ismerjen meg minden lehetséges eszközt, amire a szakján szüksége van, hogy aztán, ha rászorul, maga is el tudja készíteni ezeket a szemléltető tárgyakat. Sok függ a szakvezetőtől. Megkedveltetheti az oktatómunkát, hiszen hivatásérzet nélkül nem lehet senki tanár. Fiataljaink lendületesek, ambíciózusan kezdenek, sokszor sajnos le akarják törni őket. A jelölt ugyanolyan jogokat élvez — és ugyanolyan kötelességei vannak, mint a rendes tanár, egyszóval: kolléga."

Mindig a kollektívára támaszkodott. Nem ő volt mindenben „a legjobb". Mindig hallgatott a bölcsebbekre. A jó vezetőnek — mondta — egy pillanatra sem szabad elszakadnia a munkatársaitól. Igazgatóként az volt a dolga, hogy az oktatás folyamatát általában figyelje. Egy iskolai évben 31 ezer tanóra van. Az igazgató ennek az óriási számnak csekélyke részét, mintegy 200 órát látogat meg. De a tanári szoba mindenről beszél. Mert az igazgatónak mindenről tudnia kell. Nem szeparálódhat el. Az az igazgató, aki délelőtt beragad az irodájába, nem jó vezető. Kritikának feltétlenül kell lennie — hangoztatta, de ez építő kritika legyen. Sok szó esik ma a vezetésről: a pedagógia területén a demokratizmusnak kell érvényesülnie. Minden egyes emberrel külön kell foglalkozni. Megértés, türelem, jó pedagógiai, pszichológiai ismeretek szükségesek. Szeretni kell a gyerekeket és azt a nagyobb közösséget, amelyben élünk. A mai társadalom igényes: mindenhova a megfelelő embert. A pályaválasztás kérdése már az V. osztálytól kezdve aktuális. A tanár feladata, hogy felkeltse a gyerekek érdeklődését. Egy jó tanár az óra végére közepesre megtanítja az anyagot. Az a gyerek, akit plusz érdekel a tárgy, természetesen többet tanul. A tanárnak az alapozást kell elvégeznie, hogy a gyerek maga találja meg az utat érdeklődése tárgyához. Nem lehet agyonsúlykolni a gyereket felesleges magolással. A verset nem lényeges kívülről megtanulni. Olvasásra, érdeklődésre kell megtanítanunk a nebulókat.

Munkakedve nyugdíjasként sem csökkent. Hámori Ede ma is gyakran ellátogat volt iskolájába, ahol szükség van még az ő tapasztalataira, ismereteire. Sok-sok hasznos társadalmi munkát akar végezni.

CSOKONAI ATTILA

A megmérettetés módszerei

A vizsgák, a számonkérés negyedórái hivatottak a hallgatók megmérettetésére. A hagyományos szóbeli „dialógus", vizsgáztató és vizsgázó között azonban nem mentes a szubjektív tényezőktől. A döntő pillanatokban bizonyára a legzordabb vizsgáztatóra is hatással van egy-egy megcsillanó könnycsepp, urambocsá esetleg egy előtűnő csinos női láb. A fiúk hosszú haja is sok helyütt szerepel napjainkban bukást kiváltó tényezőként, hogy az emberi teljesítménygörbe napszakonkénti hullámzásáról ne is beszéljünk. A kritikus ebéd előtti percekben különösen sokan véreznek el, vagy éppen szereznek tudásukat „meghaladó" kalkulust. A teszt-vizsgalap azonban kiküszöböli a fenti befolyásoló tényezőket, és elősegíti az igazságos érdemjegy megszületését.

„... Gondolkodásra késztet és igazságos"

Az I. számú Belgyógyászati Klinikán két év óta írásban adnak számot felkészültségükről a hallgatók. A klinika igazgatójával, *dr. Varró Vince* tanszékvezető egyetemi tanárral az írásbeli vizsgáztatás létjogosultságáról, előnyéről, valamint továbbfejlesztésének lehetőségeiről váltottunk szót.

— *Mi tette szükségessé a tesztlapos rendszer bevezetését?*

— Tapasztalatom szerint korábban nagy volt a szórás a vizsgaeredmények között. Voltak úgynevezett „jó" szívű vizsgáztatók, és voltak akik maximalista igénnyel léptek fel. A számonkérés során azonban az oktató munkája is mérlegre kerül. Választ kapunk arra, hogyan adtuk le az egyes anyagrészeket, sikerült-e összefüggéseiben is láttatni a problémákat, illetve mélységeiben is megismertetni egy-egy anyagrészt. Az írásbeli számonkérés éppen ezt a hallgatói visszajelzést tette egyértelművé, objektívvé. Ezenkívül, gondolkodásra késztet és igazságos is.

— *Csupán ebben nyújt segítséget?*

— Nem csak ebben. A gépi kiértékelés az Alkalmazotti Matematikai Intézet feladata, ahol az általunk megadott egyéb kérdésekre is válaszolnak a komputerek. Így például választ kapunk arra, hogy az egyes fejezetek közül melyiket sajátították el a legjobban a hallgatók, vagy, hogy a fiúk-lányok „küzdelméből" melyik nem került ki győztesen, egy-egy kollokvium során.

— *Hallhatnánk valamit a vizsgák technikai lebonyolításáról?*

— A hallgatóknak nyolcvan kérdésre kell válaszolniok. A rendelkezésre álló 150 percet figyelembe véve, tehát, közel két perc jut egy tételre. Az egész évfolyam — a mi esetünkben a III. és V. — ugyanazon a napon ad számot felkészültségéről. A vizsgákon három oktató biztosítja a rendet...

— *Milyen követelményeket támaszt az „írásbeli" az oktatókkal szemben?*

— A világos, egyértelmű kérdések kidolgozása nem könnyű, hiszen a belgyógyászat az orvostudomány legszerteágazóbb, legátfogóbb ága. Az egész anyagot mintegy 1200—1500 kérdésben kell feldolgoznunk, ügyelve arra, hogy azok sem túlságosan nehezek, sem túlságosan könnyűek ne legyenek. Csak így érhető el, hogy a hallgatóság vizsga közben is tanuljon. Ilyenformán a számonkérés 150 perce alatt szinte végigskáláztatjuk az anyag megfelelő részét.

— *Az eddigi tapasztalatok?*

— A III. évesek december 20-án kollokváltak. Eredményükkel nagyon elégedett vagyok. Az V. évesek január 14-én „totóztak", és remélem, ők is hasonló felkészültségről adtak számot...

Átmeneti tanterv — folyamatos tanulás

A Természettudományi Karon a félév végén — a cikk elején említett „befolyásoló tényezők" mellett — az is hatással volt a vizsgázók eredményeire, hogy e tanévben bevezették a módosított, illetve a felsőbbéveseknél az átmeneti tanterveket. A vizsgaidőszak vége előtt (lapzártánk időpontjában) ennek hatását természetesen még nem lehet egészében lemérni. A kar dékánhelyettesével, *dr. Bartók Mihály* docenssel folytatott beszélgetésünkkor azt tudtuk meg, hogy

— A kar vezetése és oktatói kollektívája félév közben igyekezett folyamatosan figyelemmel kísérni az átmeneti tantervek okozta problémákat. A kari KISZ-szervezet már tavaly is közreműködött a tanterv kimunkálásában, október végén pedig írásban benyújtották az átmeneti tantervvel kapcsolatos hallgatói észrevételeket a dékáni hivatalba. Ahol mód és lehetőség volt rá, a jelzett problémákat a tanszékekkel együttműködve, a kari vezetés a félév során igyekezett megoldani.

— *Mivel próbáltak könnyíteni az átmeneti nehézségen a kar oktatói?*

— Elsősorban azzal, hogy — a kiscsoportos oktatás lehetőségeivel élve — a hallgatókat, igyekeztek aktívabbá tenni a szemináriumokon. Folyamatos, évközbeni tanulást igénylő gyakorlati órákra, azok hatékonyságának növelésére inspirálták a hallgatóságot. Az előző évekhez képest jelentősen növelték a konzultációs lehetőségeket is. Meggyorsították a „házi jegyzetek" készítését. Az esetek többségében könnyítő, segítő szándékkal vették figyelembe a hallgatók kéréseit.

— *Mit tapasztaltak a vizsgákon?*

— A jobb oktatói- hallgatói együttműködés eredményei már érezhetőek. A folyamatos tanulásra ösztönzött csoportok teljesítménye javult. Elsősorban a gyakorlati jegyek alakultak kedvezőbben (e szorgalmi időszak végén 24 hallgatónk „bukott", közülük 16-an javítottak, s csak 8 diákunkat kellett félév ismétlésre utasítani. Ugyanakkor megfigyelhető, hogy ahol az oktatói-hallgatói közeledés nem megfelelő, ahol a hallgatók „kampány tanulással" készülnek a vizsgákra, illetve az oktatók nem törekednek az oldottabb, közvetlenebb légkör kialakítására, ott több a „kiborulás". Sajnos, általános jelenség, hogy a diákok idegállapota a korábbi évfolyamokhoz viszonyítva gyengébb. Ez nyilván összefüggésben van azzal, hogy fizikai erőnlétük, testedzettségük is gyengébb. Éppen ezért fokozottabban ügyelniük kell a vizsgáztatóknak arra, hogy feloldják a nem kívánatos vizsgadrukkot.

— *Akadt-e „feltűnő jelenség?"*

— Nem. Talán azon érdemes gondolkodnunk, majd, hogy miért gyengék a másodéves vegyészek általános fizikai-kémiai kollokviumainak eredményei (30 hallgatóból 18 megbukott) — s azon, hogy az elsőéves programozó matematikusok miért szerepelnek rosszabbul a vizsgákon, mint más szakos évfolyamtársaik...

A vizsgaidőszak befejeződött. A „teljesítménygörbék" értékelése — oktatóknak, hallgatóknak egyaránt — ezekben a napokban esedékes. Vizsgariportjainkkal, interjúinkkal, reméljük, némi segítséget tudtunk nyújtani az eredményeket befolyásoló tényezők vizsgálatához (s némileg talán az önvizsgálathoz is) — azzal a szándékkal, hogy a következő félév végén sikerüljön könnyebben, sikeresebben átjutni a „mércén".